

VERKSAMHETSPLAN 2013
SAMT
STRATEGISK PLAN
CENTRUM FÖR ARBETARHISTORIA
I
LANDSKRONA

Inledning

Under 2013 ställs CfA inför uppgiften att ta flera steg i riktning mot att utvecklas till ett nationellt centrum för arbetarhistoria med en verksamhet som även sträcks ut till ett internationellt rum. För att kunna göra detta måste personalen utökas. Kontakterna med de centrala medlemsorganisationerna, främst fackförbunden och ABF, måste också intensifieras i syfte att identifiera gemensamma och angelägna projekt kring forskning och undervisning. Den internationella verksamheten kräver samtidigt att initiativ tas till forskningsprojekt som omfattar forskare från flera länder. Allt detta kräver en utökning av de resurser som står till förfogande. Därför måste en av de viktigaste uppgifterna vara att söka anslag och bidrag från olika håll.

Utbildning och forskning

Ett av de ben CfA vilar på utgörs av utbildning och forskning i universitetets regi. Sedan starten har rena akademiska universitetskursor anordnats, men det finns samtidigt en ambition att utsträcka kursverksamheten till andra, icke-akademiska områden i samverkan med medlemsorganisationerna. På så sätt fullföljs en viktig del av den tredje uppgiften.

Akademiska kurser

Under 2013 kommer som vanligt temakursen på kandidatnivå, *Arbetarhistoria – klass, kultur och rörelse i den industriella epoken*, att ges vid CfA. Kursen är viktig eftersom flera av studenterna också skriver uppsatser och examensarbeten med arbetarhistorisk inriktning och med handledare knutna till CfA. Inför hösten 2013 kommer vi också att erbjuda kursen *Arbete i en global värld* (7,5 hp) på avancerad nivå (magister/Master) jämte kursen på kandidatnivå. Även i denna studentgrupp finns det goda möjligheter att handleda studenter som skriver uppsatser.

Övriga kurser

Förutom de akademiska kurserna kommer vi under året att fortsätta med det kursprogram för arbetslivsmuseer om dokumentation och minnesberättelser, som vi utvecklat tillsammans med ArbetSam (Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd) och som vi inledde under vårterminen 2011. Här finns goda möjligheter att knyta an till utställningsverksamheten som kan berikas genom dessa kontakter. Kursprogrammet ges på olika platser i hela landet och är därför viktigt mot bakgrund av CfAs nationella uppdrag. Till hösten planerar vi bland annat att ge kursen i norra Sverige.

Samarbetet med utbildningsförvaltningen i Landskrona måste också utvecklas under året. Ett första steg är den forskningscirkel med lärare som startade hösten 2011 och som planeras fortsätta även under våren 2013. Detta är ett pilotprojekt som förhoppningsvis skall leda till fler liknande cirklar eller kurser under senare delen av verksamhetsåret. Men denna samverkan måste också betraktas mot bakgrund av den ökade betydelse som nordvästra Skåne håller på att få i utbildningssammanhang. Här kan vi peka på den nya lärarutbildningen på

Campus Helsingborg och den kursverksamhet om gränser och regioner som Centrum för Danmarksstudier tagit initiativ till. I dessa sammanhang för vi en dialog med berörda parter.

Pedagogiska program

Arbetet med de pedagogiska halvdagsprogrammen för gymnasieelever och/eller studeranden inom eftergymnasiala utbildningar och folkhögskolor kommer förhoppningsvis att rulla på lika bra som föregående verksamhetsår. Eventuellt kommer vi att behöva göra ett förnyat utskick till skolor i regionen med information om programmen. Vi har dock redan när detta skrivs fått beställningar av flera skolklasser som vill komma till CfA för att genomgå pedagogiska program och eventuellt bekanta sig med arkivmaterialet under handledning.

När det gäller den yttre verksamheten kommer Arkivet under verksamhetsåret att vidareutveckla samarbetet med CfA kring de pedagogiska programmen, riktade till grund- och gymnasieskolor, samt till folkhögskolor och universitets-/högskolestudenter.

I den yttre verksamheten bör Arkivet, utöver det som specificeras i verksamhetsplanerna, fördjupa sitt samarbete med CfA med sikte på en ny och öppen föreläsningsserie kring arbetarhistoria i vid och bred mening. I CfAs satsningar på att vidareutveckla sin utställnings- och museiverksamhet bör Arkivet bidra med underlag och arkivkompetens.

Forskningsprojekt

Som vi skrev i inledningen är det angeläget att utveckla forskningsprojekt i samverkan med medlemsorganisationerna men också med forskare över hela landet och på ett internationellt plan. Några akademiska forskningsprojekt är pågående eller under planering.

Lars Berggren, Victor Lundberg och Hans Wallengren kommer under 2013 att slutföra det av Vetenskapsrådet finansierade forskningsprojektet *Främlingsfientlighet och arbetarrörelse – arbetarrörelsens förändrade ställning och framväxten av främlingsfientliga strömningar i Landskrona 1945-2005*. Projektet skall redovisas i två böcker och minst en artikel.

Ytterligare ett forskningsprojekt, *Kolgruvesamhällen i ett komparativt perspektiv under 1800- och 1900-talen*, är under utveckling. Förrförra året gjordes ansökningar om finansiering till Forskningsrådet för socialvetenskap och arbetsliv (FAS) och Riksbankens jubileumsfond. Både Lars Berggren och Hans Wallengren är knutna till projektet med den förre som vetenskaplig ledare. Tanken är att utveckla projektet till ett internationellt, komparativt projekt med deltagare från flera länder. Under våren kommer att vi att diskutera ett samarbete med en internationell forskargrupp som kommer att göra en större presentation om kolgruvearbetare och migration på *European Social Science History Conference* i Wien 2013.

Forskningscirklar

Ambitionen är att utveckla arbetet med forskningscirklar under året. Detta arbete måste fortsätta och vi måste uppmana medlemsorganisationerna att ta kontakt med oss inför jubileer eller av andra skäl. Vi kan på flera sätt ställa upp som en resurs som kan inspirera till

grävgrupper. Ambitionen är att under året, tillsammans med medlemsorganisationerna, medverka till att sprida och utveckla cirkelverksamheten ytterligare, lokalt, regionalt och nationellt.

En ny cirkel tillsammans med S-kvinnor i Landskrona har startat i januari 2013 och har åttio deltagare. Syftet är att forska i arkivmaterialet som finns på Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona. Kvinnoklubben bildades 1905 och materialet är i det närmaste intakt.

Satsningen på projektet Skromberga-Ekebys industri- och kulturhistoria kommer att fortsätta om än i delvis annorlunda former än tidigare. Vi kommer att ägna visst engagemang åt att, tillsammans med Skromberga akademi och Länsmuseum i Kristianstad, bidra till det arbete som pågår när det gäller bevarande och utvecklande av industri- och kulturhistoriskt värdefulla miljöer i området.

Under året fortsätter arbetet med de dokumentationsprojekt och forskningsgrupper som inleddes under förra eller förrförra året och som det finns en redogörelse för i verksamhetsberättelsen. Bland dessa kan nämnas Draka Kabel i Ystad och Trelleborgs AB i Sjöbo. Dessa grupper bedrivs tillsammans med ABF och IF Metall. Gruppen med före detta anställda på Draka Kabel kommer under året att resultera i en bok, medan gruppen bland arbetarna vid Trelleborgs AB i Sjöbo kommer att presentera sitt arbete i en något mindre broschyr. Ambitionen är att dessa publikationer skall komma ut under året.

Vi kommer att fortsätta samarbetet med ABF inom ramen för Gräv-på-nytt-satsningen. Enligt det PM för samarbetsmetoder mellan ABF och CfA som utarbetades under förrförra verksamhetsåret kommer CfA här i första hand att fungera som en kunskaps- och kontaktresurs för ABF och övriga medlemsorganisationer.

Dokumentationsprojekt

Från 1970-talet och framåt har ett mycket stort antal gräv- och forskningsgrupper bedrivits av föreningar och på arbetsplatser i hela landet. Det finns dock inte någon samlad dokumentation av allt detta arbete med uppgifter om vilka och hur många som har deltagit, vilka resultat de avsett och var man kan hitta materialet. Vi planerar därför att upprätta en sökbar databas med alla dessa uppgifter. Vi har fått medel för att anlita kvalificerad, datakunnig personal för att konstruera ett formulär som kan läggas ut på nätet och nås via hemsidan. Under året skall vi fortsätta med detta stora arbete. Här behöver vi också hjälp av medlemsorganisationerna för att få kunskap om alla grupper.

Dokumentations- och intervjuprojekt om arbete vid Öresundsvarvet. Tillsammans med Varvshistoriska föreningen i Landskrona är vi involverade i ett intervju- och dokumentationsprojekt om arbete vid varven i Landskrona. Målet är att kunna producera en liten minnesskrift som möjligen kan bli färdig redan i april i samband med Varvshistoriskt Forum, vilket i år arrangeras i Landskrona, annars under början av hösten. Till vår hjälp i

projektet har vi ytterligare en person i FAS 3-åtgärder – en man med lång och gedigen erfarenhet som varvsarbetare .

Övriga seminarier och konferenser

Arbetshistorikermötet i Landskrona arrangeras för femte gången. I år den 25-26 april. Bortsett från att det är en månad tidigare än brukligt tänker vi oss ungefär det vanliga upplägget och hoppas på god uppslutning (förhoppningsvis också från våra nordiska grannländer). Temat är global eller transnationell arbetshistoria.

”Mellan välkomnande och främlingsfientlighet. Landskrona som invandrarstad från 1945 till idag”. Öppet heldagsseminarium som planeras tillsammans med Tapio Salonen, som tillsammans med en forskargrupp i det s.k. MiV-projektet ganska nyligen avslutat ett större forskningsprojekt om de sociala spänningsmönstren i Landskrona på 1990- och 2000-talet. Seminariet kopplas till slutredovisningen av vårt eget forskningsprojekt om socialdemokrati och främlingsfientlighet. Kommer att äga rum antingen i slutet av vårterminen eller tidigt i höst mellan Öresund som arbetsmarknad kring förra sekelskiftet och det senaste decenniet.

Arbetshistoriska seminariet

Arbetshistoriska seminariet kommer under våren att arrangera fem seminarier, varav ett heldagsseminarium på CfA om Landskronas och regionens miljöhistoria tillsammans med miljöförvaltningen i Landskrona (kopplat till stadens 600-årsjubiléum). **Skall utvidgas**

Bokprojekt

Förutom ovannämnda Draka kabel och Öresundsvarvsprojekt hoppas vi också på utgivning av vår fjärde konferensantologi. Nio eller tio skribenter finns anmälda och pengar söks för tryckning. Lars Hansson håller i detta.

CfA:s verksamhet i Småland och Blekinge

Under året kommer vi att intensifiera vår verksamhet i Småland. Kontakter har redan tagits med ABF och i vissa fall Ljungby, Emmaboda, Eksjö, Kalmar, Västervik. Kontakter med Blekinge skall utvecklas.

Utställningsverksamhet

Under en del av året kommer utställningen *Levande solidaritet*, om Spanska inbördeskriget, att visas. Därefter måste den ersättas av en ny utställning. Olika förslag till en sådan är under diskussion. Ett förslag är Utställningen Förförelse och Förföljelse som visar nazismens sociala retorik parallellt med repressionen mot organiserade motståndare.

Utåtriktad arbetarhistorisk verksamhet

Det produceras väldigt mycket arbetarhistorisk forskning som dock dessvärre inte sprids till det omgivande samhället. Detta innebär att forskningens samhällsrelevans osynliggörs och att konstruktiv kritik av forskningen inte förs fram i den omfattning som vore möjligt. Ännu värre är kanske att forskaren går miste om mycket kunskap han kunde få från det omgivande samhället. Här föreslås ett effektivt, billigt och lätt distribuerat sätt att producera digitala bildspelsutställningar som visar arbetarnas och arbetarrörelsens historia. Bildspelen kan produceras av CfA och sedan distribueras över hela landet genom ABF.

Ett sådant bildspel kan visas på en monitor i samband med olika evenemang, på arbetsplatser, på folkhögskolor, Folkets Hus, bibliotek, äldreboende osv. Bildspelet varar i mellan 5-12 minuter och visar på ett pedagogiskt sätt resultaten av arbetarhistorisk forskning i text, bild och med filmklipp. I anslutning till monitorerna tillgängliggörs, exempelvis i samarbete med bibliotek, den forskningslitteratur som bildspelet bygger på, antingen det är en eller flera böcker, artiklar osv. Det är också möjligt att anordna föreläsningar med den aktuella forskaren i anslutning till lokalen eller evenemanget där bildspelet visas. Det är också möjligt att producera bildspel för nya forskningsprojekt och därmed efterlysa kunskap från samhället i form av personer som kan intervjuas eller som känner till värdefullt källmaterial.

Under 2012 skulle CfA inledningsvis kunna producera tio bildspel för testkörning på olika lämpliga arenor. Dessa skulle då utgå från de mest färgstarka och strategiska forskningsprojekt med koppling till det arbetarhistoriska klustret kring CfA. Möjliga första ämnen är bilindustrin, varvsindustrin, gruvindustrin, livsmedelsindustrin, plastindustrin, metallindustrin, lantarbete, pappersindustrin, främlingsfientlighet, Öresundsmigration.

Informationsverksamhet

Utgivningen av CfAs medlemsblad kommer att fortsätta under året. Aktiva insatser kommer att genomföras för att rekrytera fler medlemsorganisationer. Detta har med framgång gjorts när det gäller de fackliga organisationerna. Tillsammans med Arbetshistoriska seminariet ska aktiva insatser genomföras för att öka antalet deltagare i verksamheten. Såväl hemsidan som Facebook är viktiga kanaler och ska uppdateras kontinuerligt med information om verksamheten. En ny informationsfolder kommer att arbetas fram. Vi måste överhuvudtaget bli bättre på information och skicka ut fler medlemsblad.

Samverkan

Som framgår av verksamhetsberättelsen har vi utvecklat ett samarbete med flera parter. Vi kommer under året att vidareutveckla samverkan om forskning och undervisning med bland annat ArbetSam, Arkivet, Styrgruppen Svenska Varv, Landskrona kommun (utbildningsförvaltningen), Emigrantinstitutet, Industrihistoriska föreningen, Läns museet, IF Metall, ABF, forskarkooperativet KUBIK med flera.

En vidareutveckling av verksamheten i Småland står därför på dagordningen.

Som framgått ovan är det av största vikt att vi utvecklar dialogen med de centrala medlemsorganisationerna kring olika forsknings- och undervisningsprojekt.

För att förstärka CfAs roll som nationell organisation har möjligheten av verksamhet i Småland diskuterats. Ett samarbetsavtal har slutits med forskarkooperativet KUBIK, lokaliserat på Ädelfors Folkhögskola i Vetlanda kommun. Socialdemokraterna i Ljungby har nu, i samverkan med ABF och Lars Hansson, lagt en motion om etablerande av ett interaktivt industrihistoriskt centrum, vilken antagits av Ljungby kommunfullmäktige. CfA och KUBIK skulle i samverkan kunna bli utförare av strategiska funktioner i detta industriprojekt. En spännande möjlighet vore också att sprida detta projekt som avser att synliggöra och väcka intresse för industriarbete, historiskt och i nutid, till flera andra kommuner.

Mål och framtid: Strategisk plan för Centrum för Arbetarhistoria

[Kommentar: Den strategiska planen skall arbetas om]

Allmänt

I den strategiska planen formuleras mål för de närmaste åren, men målen ska vara utformade på ett sådant sätt att de löpande kan utvärderas och uppdateras. Den strategiska planen ska kunna ligga till grund vid upprättandet av de årliga verksamhetsplanerna för CfA.

Vi är nu i det läget att vi har fått en förstärkning i form av en professor som tillträdde under 2009. Det finns också ett vetenskapligt råd, som har till uppgift att driva och diskutera frågor om forskning på CfA och som har sammanträtt vid fem tillfällen. I samband med att professorn och rådet nu är på plats blir det viktigt att kraftfullt argumentera för behovet av arbetarhistorisk forskning mot bakgrund av den forskning som bedrivits och bedrivs inom området. Idag talar man mycket om starka forskningsmiljöer. Vi måste argumentera för att det är möjligt att bygga upp en sådan inom detta område och visa på forskningens samhällsrelevans.

I den projektbeskrivning som är daterad den 14/8 1997 finns det en redogörelse för forskningen om arbetets och arbetarrörelsens historia i Sverige. Det konstateras att en sådan förekommer vid samtliga universitet i landet, men att den är särskilt intensiv i Lund: ”En särskilt omfattande forskning och undervisning sker dock på Historiska institutionen vid Lunds universitet, där ett drygt tjugotal doktorander och seniora forskare verkar.” (dokument 1, s 3). Denna beskrivning måste modifieras en del. Den forskargrupp som var verksam i Lund har spridits ut så att det idag även är på Linnéuniversitet och Malmö högskola som forskningsinriktningen är särskilt stark. Mot bakgrund av att forskargrupperna i Växjö och Malmö är stora bör vi undersöka möjligheterna att på dessa universitet/högskolor försöka få fram anslag till verksamheten i Landskrona. Redan nu finns det en samverkan med Malmö högskola inom det Arbetarhistoriska seminariet, och Linnéuniversitetet är inkopplat genom representation i CfAs styrelse. Arbetarhistoriker från dessa lärosäten ingår nu också i det vetenskapliga rådet.

En annan väg att försöka få mer pengar till verksamheten är att söka externa anslag. Vi tänker här i första hand på den typ av anslag som kan sökas via universitetsinstitutioner eller på grundval att man är verksam vid en sådan. Vi återkommer till detta nedan, när det gäller forskning. *Det borde dock kunna finnas möjligheter att söka infrastrukturellt stöd, t ex via Riksbankens Jubileumsfond eller Forskningsrådet arbetsliv och socialvetenskap.* För att ge eftertryck åt ett sådant stöd måste vi argumentera för att institutionerna i Lund, Malmö och Växjö *tillsammans* utgör en *stark forskningsmiljö* med inriktning mot arbetets och arbetarklassens historia i bredare mening. I denna triangel finns det ca femton seniora forskare och ett relativt stort antal doktorander med sådan inriktning. I miljöerna har det också producerats många doktorsavhandlingar. Här har också arbetshistoriska seminariet sitt ursprung, och ett flertal forskningscirkel har startats och avsatt resultat.

Förslag till åtgärd:

- Representanter för institutionerna i Växjö, Lund och Malmö utarbetar en skrivelse med en motivering till att det sammantaget på dessa finns en stark forskningsmiljö med inriktning mot arbetarhistoria i bredare mening. Med denna skrivelse i ryggen söks infrastrukturellt stöd från Riksbankens jubileumsfond. Som förberedelse bjuds representant från fonden in till CfA.
- Nätverkspengar söks från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap. Även här görs en gemensam ansökan över flera lärosäten.
- De internationella förbindelserna utvecklas genom kontakter med arbetarhistoriskt inriktade forskare i bland annat Nederländerna, Österrike, England och USA.

Vi har i många sammanhang framhållit att universitetets del av CfA består av tre delar:

a) undervisning/kursgivning

b) forskning

c) tredje uppgiften.

Vi ska nu gå igenom dessa tre delar, bland annat utifrån de ursprungliga planerna.

a) Undervisning/kursgivning

Alltsedan CfA bildades har vi erbjudit ett stort antal kurser, som efterhand blivit allt fler. I områdesstyrelsens beslut från 1999 anges särskilt att de 500 000 kronorna skall användas till tredje uppgiften, alltså inte i första hand kurser. Problemet med kursgivningen är inte att antalet kurser varit för få eller att försök inte gjorts att utöka kursutbudet. Problemet har istället varit att alltför få studenter anmäler sig till kurserna; det gäller såväl de fristående, enstaka kurserna som temakurserna inom det ordinarie kursutbudet. Faktum är att om söktrycket hade varit stort, så hade vi också kunnat få ett ökat anslag. Det är nämligen så, att kurser som kan tänkas in i Historiska institutionens grundläggande uppdrag ges särskilda pengar till detta. Hade vi haft tillräckligt många studenter hade alltså institutionen fått särskilda pengar (så kallad HÅS) för detta. Då hade vi också kunnat utöka personalen på CfA.

Uppenbarligen måste efterfrågan på kurserna öka. Detta kan ske på flera sätt. Vi vill till exempel understryka, att om utställningsverksamheten utvecklas kan detta ge draghjälp åt kurserna. Likaså ger säkert en ökad forskningsverksamhet sådana resultat.

Den kritiska massa som krävs för att kursutbudet skall kunna öka kan också åstadkommas genom samverkan med andra institutioner/högskolor/intressenter. Här kan vi peka på kursen *Film och historia* som ett lyckat exempel. Satsningen på kurser för lärare inom det så kallade lärarlyftet är ett exempel på ett gott initiativ.

Förslag till åtgärder:

Det borde gå att utveckla fler kurser tillsammans med Malmö högskola och Linnéuniversitet. Här följer några förslag, som dock bör diskuteras ytterligare:

- kurs om arbetet på landsbygden. Det finns en stor kompetens om detta i ”triangeln”. Här kan vi framför allt peka på Lars Olssons och Marion Lefflers forskning samt Säbyholmsprojektet. Här kan även statarmuseet i Torup ses som en samarbetspartner.
- tillämpad kurs om hur man leder forskningscirkel, hur man gestaltar arbetarhistoria i utställningar etc. Över huvud taget bör möjligheten att anordna mera praktiskt inriktade kurser diskuteras ytterligare.
- gemensam kurs på engelska om internationell migration.

Kurser som ges i CfA:s regi behöver inte nödvändigtvis ge akademiska poäng, utan det är viktig uppgift att bredda kursverksamheten så att den riktar sig till andra än bara universitetsstuderande. Vi har under 2011 påbörjat en verksamhet tillsammans med ArbetSam om en kurs för verksamma på arbetslivsmuseer. Vi har också på förslag från IF Metall börjat planera en kurs om arbetarrörelsens historia. Sådana initiativ bör uppmuntras.

Förslag till åtgärder:

- att i fortsatt samverkan med ArbetSam ge kurser för personal på arbetslivsmuseer.
- att i samverkan med IF Metall och andra organisationer utveckla en kursverksamhet utanför det ordinarie universitetsutbudet.

Redan i de tidiga dokumenten nämndes att temakurser i arbetarhistoria, inom ramen för grund- och påbyggnadskurserna i Lund, skulle erbjudas. Detta gör vi idag och vi har dessutom breddat basen så att även Malmö högskola (Historia med kulturanalys) ingår på de högre nivåerna. De senaste terminerna har vi haft god tillströmning till dessa kurser, men arbetet med att försöka få tillräckligt många studenter att söka dessa kurser måste likväl intensifieras. Ett annat förslag är att – tillsammans med Malmö högskola och Linnéuniversitetet – konstruera kurser som kan ingå i mastersprogram. Sådana kurser kan till exempel riktas in mot arbete, arbetsmarknad, rasism och främlingsfientlighet, etniska relationer i arbetslivet i en globaliserad värld samt klass. En nätbaserad kurs skulle kunna erbjudas inom det utbud som samordnas inom det nationella studierektorsnätverket i historia.

Förslag till åtgärd:

- att vi erbjuder en nätbaserad kurs med inriktning mot global arbetarhistoria som kan erbjudas till studenter på avancerad nivå i hela landet.

Ett stort problem med kursgivningen är att kurserna har karaktär av enstaka kurser på ett fåtal poäng. Skall studenttillströmningen öka på allvar måste vi försöka erbjuda påbyggnadsbara kurser som kan ingå i en mera permanent kursstruktur. Ett förslag är att vi arbetar för att t ex *Det moderna Sveriges samhällshistoria* kan jämföras med 30-högskolepoängskurser i den reguljära historietutbildningen. I så fall skulle man kunna fortsätta historiestudierna i Lund, Malmö eller Växjö efter 30 eller 60 högskolepoäng i Landskrona.

Förslag till åtgärd:

- att vi ser över kursutbudet och utformar kurser som kan jämföras med den vanliga 1 – 60-högskolepoängsutbildningen i historia och som därför är påbyggnadsbara.

En diskussion om detta tas upp på respektive institution i Lund och Linnéuniversitetet. På Malmö högskola har man redan accepterat denna lösning.

Det så kallade lärarlyftet innebär att lärare erbjuds att fortbilda sig på universitet och högskolor. Det finns möjlighet att konstruera kurser inom lärarlyftet som direkt vänder sig till lärare.

Förslag till åtgärd:

- att vi konstruerar kurser inom lärarlyftet. Institutionerna i Lund, Växjö och Malmö kan komma med förslag som samordnas på CfA.

b) Forskning

Det är uppenbart att den forskning som bedrivs på CfA måste ökas. Vi ser detta som den mest

angelägna uppgiften, tillsammans med tredje uppgiften nedan. Vi måste utan tvekan öka våra ansträngningar och söka pengar för större och mindre forskningsprojekt. Diskussionen om gemensamma projekt där de tre institutionerna/universiteten ingår måste intensifieras.

Förslag till åtgärder:

- att representanter för universiteten i Lund och Växjö samt Malmö högskola initierar en diskussion om att söka pengar till större forskningsprojekt.
- att vi intensifierar våra ansträngningar för att söka pengar till mindre forskningsprojekt.
- att vi försöker få fram pengar för att ge bidrag till forskare för att skissa på forskningsprojekt.

Studenter som skriver uppsatser bör i ökad utsträckning informeras om möjligheterna att göra detta på CfA. Idag är det en del studenter som använder sig av de samlingar som finns i Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona, men fler skulle kunna göra detta.

Förslag till åtgärder:

- att utarbeta förslag på uppsatsämnen som bygger på dokumenten i Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona. Detta har gjorts men kan utvecklas framöver. Sådana ämnen måste presenteras för studenterna i Lund, Malmö och Växjö. De kan med fördel vara komparativt upplagda så att det inte enbart blir lokalhistoriska undersökningar om Landskrona.
- att göra en förteckning över det arkivmaterial i Arbetarrörelsens Arkiv som har en större räckvidd än Landskrona. Ungsocialisternas arkiv och Anton Nilssons samlingar samt ABF-distriktets arkiv är exempel på detta.
- att utarbeta förslag på projekt som kan omfatta ett större antal studenter. Dessa projekt behöver inte enbart bygga på otryckta handlingar, men handledning och projektmöten kan ske i Landskrona. Även boksamlingarna i Landskrona kan t ex användas som material till sådana uppsatser.

Till forskningssidan bör också framhållas de arbetarhistoriska konferenser som hölls på CfA vårterminerna 2005, 2007, 2009 och 2011. Vi kommer att fortsätta med denna typ av konferenser som ett återkommande inslag i CfAs verksamhet och även bredda dem genom att öppna upp dem för ett bredare deltagande och genom att bjuda in internationella forskare. Över huvud taget måste vi utveckla vårt internationella samarbete.

Förslag till åtgärd:

- att initiera ett möte med IISH (International Institute for Social History) i Amsterdam med målet att etablera ramar för ett framtida samarbete.
- att ansluta CfA till ITH, *Internationale Tagung der HistorikerInnen der Arbeiter- und anderer sozialer Bewegungen*.

c) Tredje uppgiften

Denna del av verksamheten har under hela tiden betraktats som en mycket viktig del av verksamheten. Som ovan framhållits har detta också varit grunden för att vi fick pengar av universitetet. Vi kan här peka på dels Arbetshistoriska seminariets verksamhet, som har utvecklats och breddats, dels vårt samarbete med ABF och fackliga organisationer. När det gäller forskningscirklar måste verksamheten utvecklas ytterligare, dels genom vidareutveckling av tidigare cirklar med bas i Landskrona, dels genom initiering av nya cirklar.

Förslag till åtgärd:

- att tillsammans med t.ex. fackförbunden, LO, PRO och ABF utveckla verksamheten med forskningscirklar.
- att organisera cirklar inom nätverket Malmö–Lund-Landskrona-Växjö.
- att försöka få till stånd cirklar bland sjukhusanställda, hembiträden, hästskötare, Landsverksarbetare samt cirklar om migration i Öresund och om galizierimporten.

Sedan 1960-talet har ett stort antal människor i olika föreningar och på arbetsplatser varit verksamma i forskningscirklar och gräv-där-du-står-cirklar. Det finns dock ingen samlad dokumentation om hela denna stora verksamhet. Vi har därför inlett arbetet med att bygga upp en databas, som så småningom ska bli sökbar.

Förslag till åtgärd:

- att fortsätta arbetet med att bygga upp en sökbar databas över forskningscirklar i Sverige.

I samtal med Emigrantinstitutet i Växjö har vi diskuterat att hjälpa till med ett dokumentationsprojekt, som går ut på att intervjua invandrare i Landskrona. Tanken är att anställa ett antal personer (i fas 3) som kan genomföra intervjuer tillsammans med invandrarorganisationer.

- att fortsätta samarbetet med Emigrantinstitutet om dokumentation av invandringen till Landskrona.

Informationen om vad CfA gör och resultatet av dess verksamhet måste förbättras. Under de första åren av Arbetshistoriska seminariets verksamhet gavs föredragen ut i serien *Arbetets historia* (inalles sju böcker). Serien har nu återupptagits i ny form genom att 2005, 2007 och 2009 års konferenser presenterats i bokform. Denna utgivning bör fortsätta.

Förslag till åtgärd:

- att fortsätta med att ge ut föredragen från de arbetarhistoriska konferenserna i CfAs skriftserie.

Utställningsverksamheten

Under senare år har ett par utställningar visats, däribland *Den glömda utvandringen*. Oklarheter när det gäller lokaliteterna gör att vi måste tänka om när det gäller utställningsverksamheten. I samråd med Barbro Franckie på Statarmuseet har vi diskuterat att utgå från en breddad syn, som även har omfattat digitalisering och ”röda spår” mellan arbetslivsmuseer.

Förslag till åtgärder:

- att fortsätta diskussionen om hur CfA:s utställningsverksamhet bör utvecklas.
- att undersöka möjligheterna för att göra digitala utställningar.
- att i samråd med bl a ArbetSam utarbeta förslag till en guidebok över arbetslivsmuseer i södra Sverige.

Landskronas 600-årsjubileum. Med anledning av att Landskrona fyller 600 år 2013 ansökte vi tillsammans med Arbetarrörelsens Arkiv om medel från jubileumskommittén för att kunna anordna utställning om Folkhemsepoken i Landskrona. Efter många turer och reviderade ansökningar fick vi slutligen avslag. Arbetet har tagit mycket tid och energi i anspråk.

Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona

Besökare

Under 2012 registrerade Arkivet 1155 besökare,

Arkivets samlingar har använts av studenter, forskare och den historieintresserade allmänheten. Under året besöktes Arkivets hemsida, <http://www.arkivet-landskrona.se>, 1366 gånger, en liten minskning med 42 färre besökare. Intresset för Arkivets samlingar och verksamhet är alltså fortsatt stort.

Leveranser

Under 2012 har Arkivet tagit emot 20 leveranser på totalt 18 hyllmeter. Detta är mindre än normalt men kan säkert tillskrivas osäkerheten om Arkivet ens skulle överleva. Bland leveranserna kan nämnas arkivalier från PRO Norra, PRO Samorganisation och Kopparhögarnas koloniförening.

Aktiviteter

Den interna verksamheten har under det gångna året handlat om att gallra och förteckna inkomna arkivleveranser, digitaliseringen av fotografier har fortsatt men allt i mindre omfattning än tidigare, dels beroende på Arkivets flytt och det stora inbrottet vi drabbades av den 23 april.

Under året har Arkivet haft två större utåtriktade evenemang – båda förlagda till hösten.

Under Kulturnatten den 12 oktober spelade Verdandis Bälgradaget och Arkivet anordnade ett föredrag benämnt "Nidvisor om arbetsbefäl" av Lars Berggren, professor vid Centrum för Arbetarhistoria.

Vid Arkivens dag den 10 november höll Calle Sundewall ett föredrag med titeln "Då fotografen kom...". Arkivet presenterade en fotoutställning med bilder av pressfotograf Bertil Persson om:

- Landskrona BOIS vinst i svenska cupen den 5 juli 1972
- Landskronas 550-årsjubileum 1963
- Arkivet hade även en mindre utställning med fotografier från Jubileumsutställningen 1913
- I kringarrangemangen under Kulturnatten medverkade några av Arkivets medlemsföreningar: IF Metall, Landskrona, Landskrona Arbetarekommun, Varvshistoriska föreningen i Landskrona och Verdandi Landskrona.

Samarbete

Arkivet har under 2012 fortsatt sitt samarbete med Centrum för Arbetarhistoria och historiska institutionen vid Lunds universitet. Arkivet har även fortsatt sitt samarbete med Varvshistoriska föreningen.

Årsmöte 2012

Den 26 april samlades enskilda medlemmar och ombud till årsmöte med Claes Bloch som mötesordförande. Som en större punkt beslutade årsmötet om nya stadgar. Bengt Nilsson höll ett uppskattat föredrag med titeln: "Flygaren som blev begravd tre gånger.."

Representation

Arbetarrörelsens Arkiv var representerat vid årsmötena hos Centrum för Arbetarhistoria, Arbetarrörelsens Arkiv i Skåne och Skånes Arkivförbund.

Slutord – Centrum för Arbetarhistoria

Slutordet utgörs av ett axplock som ger en bild av årets aktiviteter.

Återigen kan Centrum för Arbetarhistoria glädjas över nya framgångar och ett förstärkt samarbete med medlemsorganisationerna.

Kurs i dokumentation och minnesberättelser har genomförts tillsammans med ArbetSam i Falun. Deltagarna från olika arbetslivsmuseer i landet deltog med stort intresse i utbildningen.

Samarbetet med IF Metall har förstärkts och utvecklats på flera platser. IF Metall Västra Skåne har startat en kurs som handlar om den svenska arbetarrörelsens historia. I samband med nedläggningen av kabelfabriken ”Draka Kabel” i Ystad har ett dokumentations- och cirkelprojekt bedrivits tillsammans med ABF och IF Metall. Dessutom har ett liknande projekt genomförts på Trelleborgs ABs fabrik i Sjöbo av ABF och IF Metall.

Forskningsprojektet ”Kolgruvesamhället i ett komparativt perspektiv under 1800- och 1900-talet” är under utveckling. Flera universitet och högskolor deltar. Vissa internationella kontakter har också tagits.

Centrum för Arbetarhistoria har arbetat vidare med planeringen av ett eget långsiktigt projekt med ambitionen att dokumentera och tillgängliggöra uppgifter om alla gräv-där-du-står-och forskningscirklar som bedrivits av fackföreningar och andra organisationer samt arbetsplatser runt om i landet.

Centrum för Arbetarhistoria har också genomfört flera samarrangemang med Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek, ARAB, i Stockholm, ABF, Svenska Emigrantinstitutet och andra organisationer. Seminarierna om bemanningsföretag arrangerades efter diskussioner med representanter de centrala LO-förbunden, där det framkom att denna fråga är angelägen att belysa.

Vi vill från styrelsen framföra ett hjärtligt tack till alla, både organisationer och enskilda personer som på olika sätt bidragit till nuvarande utveckling av Centrum för Arbetarhistoria. Tillsammans kan vi ytterligare stärka den arbetshistoriska forskningen genom aktiva insatser i respektive medlemsorganisation med stöd av Centrum för Arbetarhistoria och ABF.

Landskrona i februari 2013

Claes Bloch

Alinda Zimmander

Sven Englesson

Peter Lenander

Lars Berggren Marianne Malmqvist

Håkan Hermansson

Niklas Karlsson

Lars Hansson

Arbetshistoriska seminariet vårterminen 2013

Under våren arrangerar Centrum för Arbetshistoria (CfA) sex seminarier i Landskrona, varav fyra i egen, ett tillsammans med Landskronas miljöförvaltning och ett tillsammans med Vermland, det sistnämnda Vermlands lokal vid Karlshund, övriga på CfA, Eriksgratan 66, sal 1. Seminarierna är öppna för alla intresserade och inträdet är fritt. Fika serveras.

Onsdag 6 februari, kl 19-20.30, Verdanditorpet, Hagåkersgatan 6, Landskrona.

Hans Wallengren, historiker och forskare vid CfA. Hans presenterar delresultat från sin kommande bok om arbetarrörelse och främlingsfientlighet under rubriken "Från Citadellet till Norrestad - om arbetarrörelsens möte med flyktingar i Landskronas efterkrigshistoria". Seminariet är ett samarrangemang med Vermland i Landskrona.

Torsdag 7 mars, kl 19-20.30, Centrum för Arbetshistoria, Eriksgratan 66, Landskrona.

Henrik Berggren, historiker och journalist, Stockholm. Välkänd inte minst för sin stora Palmebiografi från 2010, "Underbara dagar framför oss: en biografi över Olof Palme". Henrik gästar oss med ett föredrag på detta alltjämt högaktuella tema.

Tisdag 10 april, kl 19-20.30, Centrum för Arbetshistoria, Eriksgratan 66, Landskrona.

Susanne Lindholm, historiker, Malmö högskola, med specialinriktning på etnicitet, kulturhistoria och ungdomskultur. Susanne kommer att tala om "Hip-hop – om motstånd och censur, eller hur 'hela Landskrona hatar polisen'", det senare en anspelning på den kända hip-hop-låten med samma namn från 2007 med rapduon Emilush & Caustic.

Torsdag 23 maj, heldagsseminarium, Centrum för Arbetshistoria, Eriksgratan 66, Landskrona.

Om Landskronas miljöhistoria. Programmet för seminariet, som sker i samarbete med miljöförvaltningen i Landskrona och är en del av Landskronas 600-årsjubileum, kommer att presenteras senare i vår. Klara namn är bl.a. miljöhistorikern Erlend Mårals, från Umeå universitet, som bl.a. har skrivit och forskat om skånska miljöskandaler och historikern Fredrik Björk från Malmö högskola.

Torsdag 30 maj, kl 19-20.30, Centrum för Arbetshistoria, Eriksgratan 66, Landskrona.

Jonas Sjölander, historiker, Linnéuniversitetet i Växjö, specialist på global arbetshistoria och facklig internationalism. Kommer att tala under rubriken: "Från massmobilisering mot apartheid till massakern i Marikana. Metalls engagemang i Sydafrika och kampen om historien."

Arbetshistoriska seminariet vid Lunds universitet bedriver en öppen seminarieverksamhet som syftar till att öka den historiska förståelsen för samhällsförändring ur ett underifrånperspektiv. Verksamheten strävar efter att vara en mötesplats för akademiker och en intresserad allmänhet. Sedan år 2000 är Arbetshistoriska seminariet en fristående del av Centrum för Arbetshistoria, Eriksgratan 66, Landskrona. För vidare information se www.arbetshistoria.org eller ring 0768-825302.